

GÜLBAHÇE, SALİM GÜLBAHÇE (d. 1958)*

Âşık

Bayram DURBİLMEZ

Anahtar Kelimeler: Gülbahçe, Âşık Edebiyatı, Sorgun, Yozgat, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatı

Adı Salim Gülbahçe olan âşık, 1958'de Yozgat'ın Sorgun ilçesine bağlı Taşpınar köyünde doğmuştur. Babası Seyit Sami, babasının babası Salih, babasının annesi Mevhibe'dir. Annesi Satı, annesinin babası Osman, annesinin annesi Fatma'dır. Hatice, Cevriye, Vasfiye, Cemaynur, Resmiye ve Fatma adlarında altı kız kardeşi, Sami adlı bir erkek kardeşi vardır. 1961 yılında ailesi Yozgat'a taşınır. Üç yaşından itibaren Yozgat'ta yaşamaya başlar. İlkokulu Yozgat'ta, Sakarya İlkokulu'nda okur. Maddi imkânsızlık sebebiyle okula devam edemez. Bir terzinin yanında çırak olarak çalışmaya başlar. 1978'e kadar çırak olarak çalışır. 1978-1980 yılları arasında, Ankara Mamak Muharebe Okulu'nda askerlik görevini yerine getirir. Askerlik dönüşü Sakarya'ya gider ve orada bir yıl süreyle eniştesinin yanında bir lokantada garson olarak çalışır. 23 yaşında iken Fadime ile evlenir. Havva adlı bir kızı, Lokman adlı bir oğlu dünyaya gelir. 1982'de, Yozgat İstiklâl Lisesi'nde müstahdem olarak çalışmaya başlar. 1985'te Yozgat Esentepe İlkokulu'na, 1992'de Yozgat Öğretmen Evi'ne tayin edilir. Bu arada ortaokulu ve liseyi dışarıdan okur. Üniversite imtihanını da kazanarak Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyal Bilimler Bölümü'ne başlar. Hâlen Yozgat Şehit Abdullah Bozkurt Anaokulunda memur olarak çalışmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır. Dinlediği âşıklardan etkilenerek şiir yazmaya heveslenir. 16 yaşlarında iken mahallesinden bir kıza âşık olması ve Yunus Emre'nin "Gel gör beni aşk neyledi" düz-ayaklı şiirinin etkisinde kalması sonucu ilk şiirini 1974'te yazar. Âşık tarzı şiirlerinde, soyadı "Gülbahçe"yi mahlas olarak kullanır. Yazılı kültür ve elektronik kültür ortamlarında şiirlerini okuduğu/dinlediği çeşitli âşıklardan ve derviş şairlerden etkilenir. Yayımlanan âşık şiirlerini, âşık destanlarını okur. Âşıklar veya mahallî sanatçılar tarafından doldurulan ses bantlarını/plakları dinleyerek onlar gibi şiirler söylemeye/yazmaya çalışır. Nazire söyleme/yazma geleneğini sürdüren halk şairlerindendir. Âşıklar ve mahallî sanatçıların konuk olarak katıldığı televizyon/radyo programlarını takip eder. Yunus Emre, Kaygusuz Abdal, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlu, Erzurumlu Emrah, Dadaloğlu, Yozgatlı İkrâmî, Yozgatlı Hüznî Baba, Yozgatlı Nazi, Develili Seyranî gibi âşıkların etkisinde kalır. Âşık Veysel Şatıroğlu, Murat Çobanoğlu, Yaşar Reyhanî, Âşık Daimî, Mahzunî Şerif gibi ozanları da dinlediğini, örnek aldığını söylemektedir. Yazdığı şiirleri kâğıttan okumak suretiyle sanatını icra eder. Şiir yazma konusunda Yozgatlı araştırmacı-yazar Yılmaz Göksoy'un ve Âşık Yükseli/Osman Yüksel'in desteklerini görür. Türk Folkloru, Erciyes, Bozok, Yaşayan Ozanlar gibi dergilerde, Yozgat Şair ve Yazarları Antolojisi, Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi, Destanlarla Erzincan, Ağla Çınarım Ağla/ Bosna- Hersek Şiirleri, İsrafi Önleme ve Tasarrufa Çağrı gibi antolojilerde ve çeşitli mahallî gazetelerde şiirleri yayımlanır (Doğan 2005: 221).

Yozgat yöresinde yapılan çeşitli şiir yarışmalarına katılarak dereceler kazanır. Zamanla çevre illerde yapılan programlara da katılır. Yozgat Şair, Yazar ve Edebiyatçılar (YOYŞED) Derneği'nin kurucu üyelerindendir. Aynı derneğin başkanı olarak görev yapmaktadır. *Söz Var Ki* adlı bir şiir kitabı vardır. Oğlu Lokman da Lafzade mahlasıyla âşık tarzı şiirler yazmaktadır. Çeşitli kâğıtlara ve defterlere yazdığı şiirlerden bazıları seçilerek *Taşpınarlı Halk Şairleri* (Durbilmez 1998) adlı kitapta yayımlanır (Özhan vd. 1992: 149- 151; Durbilmez 2018: 308- 314).

Şiirlerinin nazım birimi genellikle dördlüktür. Beş dizeli bentlerden oluşan şiirleri de bulunmaktadır. Hece ölçüsünün 7, 8, 11 ve 14'lü kalıplarını kullandığı şiirleri vardır. 8 ve 11 heceli şiirleri diğerlerinden daha çoktur. Genellikle koşma, semai ve destan biçiminde şiirler yazdığı görülür. Güzelleme, yiğitleme, öğütlemeye, sitemleme/yakınma, ağıtlama, methiye, şairnâme/âşıkname, yaşname türlerinde şiirlerine rastlanır. Söz gelimi “Yozgat vilâyeti, Sorgun ilçesi/ Taşpınar köyünün ozanı bitmez/ Kat kat açılıyor gönül bahçesi/ Taşpınar köyünün ozanı bitmez” dördlüğüyle başlayan ve 11 dördlükten oluşan şairnâmesinde Taşpınarlı bazı âşıkların/şairlerin adlarına yer verir. Bu âşıklar/şairler arasında; Mehmet İkrâmî/Çerçi, Türkmenoğlu, Ozantürk, Çemeloğlu, Saadettin, Berber Ali, Halis, Talât, Muttalip, Nuranî ve Gülbahçe (kendisi) de bulunmaktadır (Durbilmez 2018: 182). Aşk, gurbet, sıra özlemi, tabiat, sevgi, barış, hoşgörü konularında şiirleri bulunmakla birlikte, dinî ve millî konularda söylediği/yazdığı şiirleri daha çoktur. Ferdî üslup özelliği oluşturma yerine, geleneğin belirlediği ortak üslûbun temsilcilerinden biri olma iddiasındadır. Yazılı kültür ve elektronik kültür ortamlarında yetişmiş olmakla birlikte, mahallî kültürün ve Yozgat yöresi Türkmen ağızlarının etkisini şiirlerinde görmek mümkündür. Gelenek içinde oluşan ortak edebiyat sanatlarından/mazmunlardan, atasözlerinden/deyimlerden, dualardan/beddualardan, sayı ve renk simgeciliğinden yararlanarak âşık tarzı şiirler yazan ve yazdığı şiirleri çeşitli toplantılarda okuyan şairlerdendir. Nazire söyleme/yazma geleneğini sürdüren âşıklardandır. Söz gelimi “Kötünün Gönlü” başlıklı şiiri Muhyiddin Abdal, Kazak Abdal ve Develili Seyranî adlarına kayıtlı “beğenmez” redifli destana yazılan bir naziredir (Durbilmez 2018: 180- 181). Etkilendiği âşıklar/derviş şairler arasında Yunus Emre, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Yozgatlı Hüzni Baba, Yozgatlı Şifaî, Yozgatlı İkrâmî, Yozgatlı Dindarî, Develili Seyranî, Erzurumlu Sümmanî, Erzurumlu Emrah, Zileli Ceyhunî de bulunmaktadır. Bununla birlikte, dinî konularda yazdığı şiirlerinde Yunus Emre, sevgi konulu şiirlerinde Karacaoğlu, millî şiirlerinde Koroğlu etkisi öne çıkar.

Kaynakça

DOĞAN, D. (2005). *Yozgat Şair ve Yazarlar Ansiklopedisi*. Yozgat: Silam Yay.

DURBİLMEZ, B. (1998). *Taşpınarlı Halk Şairleri*. 1. Baskı, Kayseri: Geçit Yay.

DURBİLMEZ, B. (2012). “Zileli Âşık Ceyhunî’nin Yozgatlı Halk Şairleri Üzerine Etkileri”. *Tarihi ve Kültürü İle II. Zile Sempozyumu (6-9 Ekim 2011)- Bildiriler*, hzl. Mehmet Yardımcı, İzmir. 142-152.

DURBİLMEZ, B. (2015). *Âşık Türkmenoğlu, Hayatı ve Şiir Sanatı Üzerine Bir İnceleme*. Kayseri: Tezmer Yay.

DURBİLMEZ, B. (2017). “Tarihî Olayın Destanlara Yansıması Üzerine Bir Değerlendirme: Yozgatlı Halk Şairlerinin Çanakkale Destanlarından Örneklerle”. *I. Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu (3-5 Kasım 2017)*, Bandırma: Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi.

DURBİLMEZ, B. (2018). *Âşık Edebiyatı ve Taşpınarlı Halk Şairleri*. 5. Baskı. Ankara: Akçağ Yay.

ÖZHAN, M. V. (1992). *Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

YÜKSEL, H. A. (1983). “Âşık Gülbahçe”. *Erciyes*, 6 (70): 14.

* Bu madde, Bayram DURBİLMEZ, "GÜLBAHÇE, Salim Gülbahçe", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gulbahce-salim-gulbahce> adresinden Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü tarafından verilen izinle alınmıştır.